

*“En kestirmeden nasıl anlatabilirim düşün-
cesi dışında farklı bir
şey düşünmedim.”*

Türker Ayyıldız’la Söyleşi
Meltem Terzioğlu

veveya●

KITAP

**Yirminci Yüzyıl Edebiyatına
Odaklanan Bir Teorisyen:**
Northrop Frye
Abdullah Ezik

Valhaf’ın Sonsuz Yolculuğu
Meltem Kofoglu

Tekinsiz Zaman Öyküleri
Semrin Şahin

Renkli, Şekerli Kuklalar Yok
Kahraman Çayırılı

Müzik Aşk Besteler
Zeynep Özer

yeni
bir
öykü
gazetesi
1
ekim'de
veveya.
net'te

veveya● KİTAP

İki haftalık kitap yayını
15 Eylül 2023, Sayı: 3

İLETİŞİM

veveyanet@gmail.com

VEVEYA.NET

twitter.com/veveyanet

instagram.com/veveyanet

Dergi, Fanzin

Batman'da, Fatih Lisesi'nde birinci sınıf öğrencisiyken iki arkadaşım ile dergi çıkarmaya yeltendiğimiz tarihten beri dergi ya da fanzin yayımlıyorum. Yıl 1996 olacak sanırım, bu da 27 yıl eder.

Medusa, Parya, Oğlan Bizim Kız Bizim Fanzin, Beri Gel Oğlan Beri Gel Fanzin, Askıda Öykü, Öykü Gazetesi, KE Dergisi gibi kurucusu (ya da kurucularından) olduğum yayınların yanında 14 Şubat Dünya'nın Öyküsü Dergisi, Şiir Burcu-Öykü Burcu, Karangu Fanzin gibi yayınların da tasarımı ya da oluşum aşamasında yer aldım.

Bütün bunları bu aralar düşünmemin tek nedeni yeni bir yayını paylaşmaya hazırlanıyor olmamız. Yakın bir zamanda "öykü" okurunun çok seveceğine inandığım bir yayını duyuracağız. Veveya Kitap ekiyle beraber, Veveya platformunun ikinci yayını olacak bu dergi de PDF uzantısıyla web sitemizde yerini alacak.

Her zamanki gibi yine Sait Faik'ten yola çıktık.

"Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor."

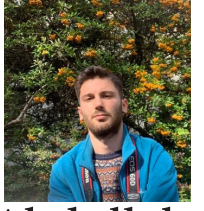
Başlıyoruz.

Ercan yılmaz

Yirminci Yüzyıl Edebiyatı Üzerine
Northrop Frye
Çevirmen: Mukadder Erkan
KETEBE
Deneme / 560 sayfa

veveya
KİTAP /4

Abdullah
Ezik

Yirminci Yüzyıl Edebiyatına Odaklanan Bir Teorisyen: Northrop Frye

Northrop Frye'in farklı dönemlerde kaleme aldığı edebiyat eleştirisi metinlerini bir araya getiren *Yirminci Yüzyıl Edebiyatı Üzerine*, geçtiğimiz günlerde Mukadder Erkan tarafından Türkçeye çev-

rildi. Frye'in bir teorisyen olarak edebiyata yaklaşımını farklı açılardan ön plana çıkaran kitap, aynı zamanda yazarın metinlerini ne denli geniş bir düşünsel harita ile kaleme aldığını da ortaya ko-

yuyor.

Kanadalı edebiyat eleştirmeni, akademisyen ve teorisyen Northrop Frye (1912-1991), edebiyat eleştirisi alanında yaptığı çalışmalar ve edebiyat teorisiyle ilgili

yazılarıyla uluslararası anlamda tanınmış, çalışmaları bugüne kadar birçok dile çevrilmiş öncü bir isim ve figürdür. Başta Victoria College ve Oxford Üniversitesi olmak üzere birçok önemli kurumda eğitim alan Frye, 1930'ların sonlarından itibaren Toronto Üniversitesi'nde çalışmaya başladı ve kariyerinin büyük bir bölümünü bu üniversitede geçirdi. Edebiyat teorisi ve eleştirisi alanında verdiği derslerle birçok önemli ismi gün yüzüne çıkardı ve arkasında büyük bir yazın mirası bıraktı. Birçok farklı disiplini iç içe geçirdiği çalışmalarında Frye, mitoloji, edebiyat, felsefe, sosyoloji ve tarihin birbirlerinin ayrılmaz birer parçası olduğu fikri üzerinde durdu.

Frye, edebiyatın temel yapı taşlarını ve evrensel temalarını incelediği eserlerle kendisinden sıkça söz ettiren bir isim olarak değerlendirilebilir. Özellikle *Anatomy of Criticism* (Eleştiri Anatomisi) başlıklı kitabı, edebiyat eleştirisi ve teorisi alanında büyük bir etki yarattı. Bu kitapta edebiyatı dört temel tür (epik, lirik, dramatik, satirik) ve yedi temel tema (mitoloji, trajedi, komedi, satir, ikinci dünya, romance, ironi) çerçevesinde sınıflandırarak inceledi. Bu sınıflandırma ve temalar, Frye'nin daha sonra kaleme alacağı birçok eser için de temel dayanak olma işlevini üstlendi. Bu bağlamda yazarın, hemen bütün hayatı boyunca edebiyata yaklaşımını farklı başlık ve temalar üzerinden ge-

liştirdiği ifade edilebilir.

Northrop Frye'ı edebiyat eleştirisi alanında ön plana çıkaran ve öncü kılan meselelerden birisi de edebiyat ve mitolojiyi bir araya getiren yazılar kaleme almasıdır. Özellikle yirminci yüzyılın ortalarında kaleme aldığı çalışmalarla edebiyat ile mitolojinin ne derece iç içe geçtiğini ve birbirlerini beslediğini ortaya koyan Frye, mitletin ve semiyotik (sembolizm) unsurların edebiyattaki rolüne dair derinlemesine analizler yaptı. Bu analizler, daha sonraki yıllarda başta sözlü edebiyat çalışmaları olmak üzere birçok farklı alanı da derinden etkiledi.

Frye, edebiyat eleştirisi alanında yapıtların nasıl yorumlanması gerektiği konusunda geliştirdiği düşüncelerle de ön plana çıktı. Eleştiriye yaklaşımında birçok farklı okuldaki etkilenen yazar, tek bir görüş ve okula bağlı kalmaktansa zaman içerisinde kendi özgün yaklaşımını geliştirmeyi tercih etti. Onun için öncelik salt bir ekole bağlı kalmak değil, mevcut tüm ekol ve okullardan beslenerek ortaya daha kapsamlı bir yaklaşım çıkarmaktır. Bu düşüncesini yazılarında da açıkça ortaya koyan yazar, kendi özgün yaklaşımını geliştirirken kendisinden önceki birçok teorisyeni anmaktan da geri durmamıştır.

Edebiyat teorisi ve eleştirisi alanında yaptığı katkılarla edebiyat dünyasında büyük bir etki uyandıran Northrop Frye'nin *Yirminci Yüzyıl Edebiyatı Üzerine* başlıklı eseri, bu bağlamda onu ve onun edebiyata yaklaşımını farklı açılardan ortaya koyması bakımından dikkat çeken bir çalışma. Glen Robert Gill tarafından derlenerek bir araya getirilen yazı-

lardan oluşan kitap, içeriğindeki meseleler, yazarın ele aldığı yazar/şair ve kitaplarla ön plana çıkıyor.

Yirminci Yüzyıl Edebiyatı Üzerine, Frye'in atmış yıl boyunca yirminci yüzyıl edebiyatı üzerine kaleme aldığı makaleleri bir araya getiren bir kitap. Frye, kitapta bir araya gelen metinlerinde/makalelerinde başta T.S. Eliot, George Orwell, James Joyce, Virginia Woolf olmak üzere yirminci yüzyıl edebiyatına yön veren birçok önemli ismi ele alır. Her yüzyılın kendisine has bir gelişim çizgisi olduğunu belirten Northrop Frye, her yüzyılın kendi anlatı tekniğini, kendi jenerasyonunu, kendi edebî yaklaşımını gün yüzüne çıkardığını belirtir. Bu noktada ele aldığı her bir ismi yaşadığı doğal çevre, birlikte var olduğu toplum ve temel meselelerle beraber ele alan yazar, onlara toplu bir bakış atmaktan da kaçınmaz. Birbirlerinin takipçisi, destekçisi, izcisi olan yazarlar; kendisinden önceki edebî mirası devralan veya ondan bambaşka bir şekilde yararlanan

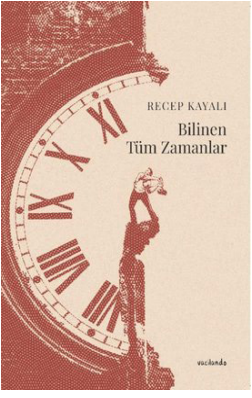
yazarlar; kendi edebiyatını edebî kanona bağlayan veya bu yakınlıktan açıkça uzak duran yazarlar... Yirminci yüzyıl yazar ve şairlerini tüm bu mesele ve başlıklar üzerinden ele alan Frye'in araştırmasının ikinci boyutunu ise salt eserler ve eserlerin muhteviyatı oluşturur.

Yirminci yüzyıl, modern edebiyatın temelini atıldığı, bununla beraber edebiyatın birçok farklı fraksiyona bölünerek içeriğinin defalarca kere ele alındığı bir süreç olarak ifade edilebilir. Bu noktada yüzyılı onu oluşturan koşullarla beraber değerlendiren Frye, araştırmasını yürütürken salt kendi dönemi ile sınırlı kalmaz. Ele aldığı her bir ismi geçmiş ile bağlantılar kurarak, özellikle de antik çağ yazar ve şairleriyle ilişkilendirerek değerlendiren Northrop Frye için en önemli başlıklardan birisi devamlılık ve ele alınan hikâyenin kökenine gitmektir. Homeros, Aristoteles, Vergilius ve Horatius gibi Batı edebî kanunun merkezinde/kökeninde yer alan isimlere bu bağlamda özel bir yer açan yazar, onların nasıl bir edebî silsile oluşturdıklarına dikkat çekerken bunu güncel örnekleriyle değerlendirir. Ezra Pound da George Orwell de Samuel Beckett de William Faulkner da bu noktada bir edebî birikimin sonucu olarak yirminci yüzyıl yazınında ön plana çıkar. Edebiyat, bu şekilde geçmiş ile sürekli yeni bağlar geliştirir, yeni bir diyalog dönemine kapı aralar. Orwell'in metinlerinde işlediği meselelerle antik Yunan tiyatrosu, Faulkner'in romanları ile kutsal metinler arasındaki yakınlıklar, aslında her şeyin nasıl bir bütünün parçası olduğunu ortaya koyar. Bu sil-

sile milattan önceki çağlardan Rönesans'a, oradan yirminci yüzyıla kadar genişleyerek ilerler.

Yirminci yüzyılı derinlemesine inceleyen Northrop Frye, çalışmalarını salt edebiyat ile sınırlayan bir yazar değildir. Onun için edebiyat sürekli farklı disiplin ve alanlarla ilişki kurar ve alanını genişletir. Bu noktada Hristiyanlık, mitoloji, din, psikoloji, okültizm, felsefe, onun özellikle üzerinde durduğu başlıklar arasında yer alır. Sözelimi Pound'un eserlerini incelerken felsefe, Joyce'a bakarken Hristiyanlık tarihi, Woolf'a bakarken psikoloji, Beckett'e bakarken kişinin toplum ile kurduğu ilişki gibi birçok farklı başlık işin içerisine girer. Tüm bu bilgi ve veriler, Frye için üzerine ayrıca düşünülecek bir değer taşır. O da kitap boyunca edebiyat ile diğer disiplinler arasındaki ilişkiyi inceler, bu ilişkinin metin ve yazarlara nasıl yansıdığını ortaya koymaya çalışır.

Yirminci yüzyıl edebiyatı üzerine gerçekleştirdiği çalışmalarla ön plana çıkan Kanadalı teorisyen ve akademisyen Northrop Frye'in farklı dönemlerde kaleme aldığı metinler *Yirminci Yüzyıl Edebiyatı Üzerine* başlığı altında yayımlandı. Geçtiğimiz günlerde Türkçeye de çevrilen eser, bütün bir yüzyılın ne derece farklı başlık ve perspektiflerden değerlendirilebileceğini ortaya koymasından dolayı da özel bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Bilinen Tüm Zamanlar
Recep Kayalı
Vacilando
Öykü / 96 sayfa

veveya
KİTAP /7

Semrin
Şahin

Tekinsiz Zaman Öyküleri

Recep Kayalı'nın dördüncü öykü kitabı *Bilinen Tüm Zamanlar* adıyla Vacilando Kitap tarafından yayımlandı. Daha önce yayımlanan *Kamburuma Üç Sebep* kitabıyla Fakir Baykurt ödülü listesine giren yazarın öykü evreni çok güçlü. Kayalı'nın *Kamburuma Üç Sebep*'le anlatı dilinin olgun-

laştığı, *Bilinen Tüm Zamanlar*'la da kendine özgü bir anlatı evreni kurduğunu söyleyebilirim.

Bilinen Tüm Zamanlar yedi öyküden oluşuyor. Daha önceki kitabında gördüğümüz üçlemeler bu kitapta da yer alır. İki öykü üçleme şeklinde yazılmıştır. Bir öykü haricinde öteki öyküler bö-

lümlere ayrılarak kurgulanmış. Bölümler halinde yazılmış olması okuru biraz yordduğu kanısındayım. Çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi veya günler şeklinde bölümler mevcut, kendi içinde bir bütünlük oluştursa da yer yer okuru zorladığı da bir gerçek.

Kitabın ilk öyküsü "Kara Ulak Ensar'ı Tüketen Şeyler" üçüncü şahıs anlatıcının Ensar karakteri üzerinden bir köye getirdiği haberleri ve içsel yolculuğunu anlatır. Kara Ulak Ensar Kafka-eks bir dünyada çıkar karşımıza. Öykünün dili halk hikayelerinden ödünç alınan bir dil izlenimi verir. Geleneksel anlatıya yaslanırken edebiyatın yeni olanaklarından da yararlandığını özellikle belirtmek gerekir. Öykülerin genelinde rastladığımız ve bu öykü içinde geçerli olan devrik cümlelerin yoğun kullanımı dikkat çekici. Bana göre, "Metin Üçlemesi" öyküsünde de devrik cümlelerin hem çok hem de peş peşe kullanılması anlatımı zayıflatmış gibi geliyor. "Kara Ulak Ensar'ı Tüketen Şeyler" geçmiş zamanlarda geçen bir öykü olmasına karşın kahvede oturanlardan biri Ensar'a, "Burada ne televizyon var ne radyo. Bir tane vardı, kahvenin radyosu, o da bozuldu. Söylesene bizden haberi var mı

baştakilerin?” (s.15) der. Bu kısma kadar ulakla haberleşilen bir dönemde geçen, uzak mesafelerin haberleşmeyi kısıtladığı, köy köy mektup dağıtan bir karakterin olduğu öykünün birdenbire televizyonun olduğu, teknolojinin ilerlediği yakın bir geçmişte geçtiği gerçeğiyle yüzleşiriz. O âna kadar yarattığı atmosfer daha sahiciyen birden okurun durmasına ve öykünün geçtiği yılları sorgulamasına neden oluyor. Bu konuşma bana göre öyküye hizmet etmeyen, zayıf bir diyalog olmasının yanında öyle bir handicap yaratıyor ki öykünün gerçeklik düzlemini sarsıyor. Bu diyalog öyküden çıksa öykü ne kaybederdi, diye sormadan edemedim.

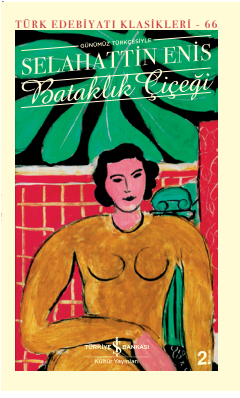
Bana göre hiçbir şey kaybetmezdi diye düşünüyorum. Öykünün bölümleri içerisinde son bölümde Ensar'ın mektup getirdiği kişiyi evinde ölü bulmasından itibaren anlatımın daha kısa cümlelerle devam etmesi, sahnelerin canlılığı öykünün ritmini ve aksiyonu yükseltiyor. Bu da öykünün niteliğini yukarı taşıdığı kanısındayım.

Öykülerin bütününe baktığımızda eski anlatı geleneklerine has bilge bir anlatıcının sesi duyulur. Bu anlatıcı başka öykülerde gözümüze batacak, “Yorgunluğun avucunda girdi kasabaya.” veya “... içten içe uykuyla flörtleşen...” gibi ifadeler kullanır, bu ifadeler anlatı içerisinde hiç ra-

hatsızlık vermez okura. Tam aksine yazarın tekinsiz bir zamanda geçen, alışılmadık öykülerin peşinde olduğunu hissettiriyor. Bu anlamda dili ve biçemi iyi kullanan bir öykücü Kayalı.

“Yumurtacı Ragıp'ın Amorti Yaşamı” ve “Cennette Dokuz Gün” öykülerinde öteki öykülerde kullanılan anlatıcı değişir. Bu öykülerde ben anlatıcı vardır. Anlatım biraz daha rahatlar ve Yumurtacı Ragıp'ın Amorti Yaşamı öyküsünde kara mizaha yaklaşır yazar. İçinde yaşadığımız toplumun bir aynasına dönüşür öykü. Grev, işten atılma, sonrasında işsizliğin sıkıntılarını, iş bulma derdi, ne işte olursa olsun çalışacak olmanın zorunluluğu gibi kapitalist toplum içerisinde kahraman anlatıcının ahenkli sesiyle erkek olmanın ve bu ekseninde babalığın sorumluluklarını bir bir çıkarır önümüze. Yazar bunların hiçbirini söylemez bize, kurduğu öykü evreninin içinde sorgulamamıza sebep olur. Toplumu ve insanı iyi anlayan bir yazar olduğunu düşünüyorum Kayalı'nın.

Bilinen Tüm Zamanlar öykü okuru için farklı kurguları, özgün anlatımıyla dikkat çekici. Daha önce yazarın öyküleriyle tanışmadıysanız bu kitabının iyi bir fırsat olduğu söyleyebilirim. Kısacası Kayalı dildeki mahareti ve anlatı evreniyle adından çok söz ettireceğe benziyor.

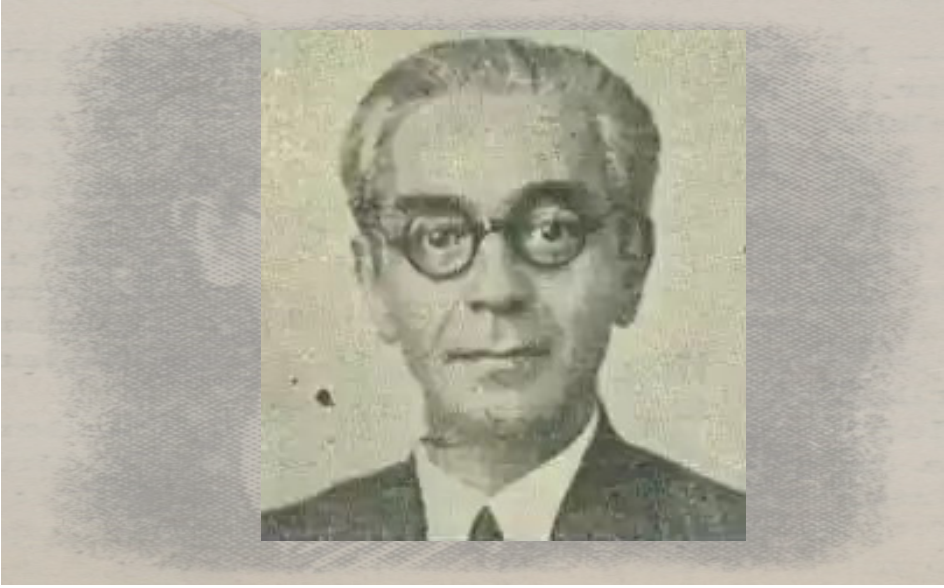
Bataklık Çiçeği
Selahattin Enis
İş Bankası Kültür Yayınları
Öykü /120 sayfa

veveya
KİTAP /9

Kahraman
Çayırli

Renkli, Şekerli Kuklalar Yok

Selahattin Enis'in *Bataklık Çiçeği*'nde kaleme aldığı öyküler çok sert, pek çok yönden çok da cesur. Bu yüzden bu öyküleri daha fazla okumalıyız.

Okuduktan sonra. Kırık camlar gibi, insanın içine oturan bulutlu öğleden sonraları gibi kaldım. Balkonlara çiçek de dikseniz, perdeleri de değiştirseniz pek bir şey değişmez; bazı kitaplar aslında çok az kitap böyledir. Kimi film kareleri gibi bir ağırlık, kitap bittikten sonra aklımdan, içimden hiç gitmedi. Kırık döküklükler, köhne yerler, hep git-

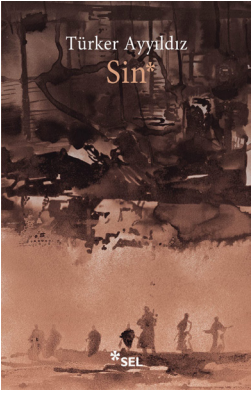
tiğinden daha aızıyla geri dönmek, olanı da kaybetmek. Fazladan yükler belki. Üstünüzde sizinle gezen. Aşk ise en zoru, en kırılganı, en kırıcısı, en plastik olmayanı, en dolambaçlı halleri. Sınırlar çok daha bulanık. Selahattin Enis'in *Bataklık Çiçeği*'ni okuduktan sonra epey bir süre böyle gezindim. Bu kitaptaki öyküler bilindik ne kadar çerçeve varsa yerinden ettiği gibi, tutkuyu, hisleri ya da bir öykünün hudutlarına ne kadarı sığıyorsa hepsini dağıtıyor. Okurken sizi milyonlarca parçaya ayırıp sonunda yeniden birleştiriyor.

Peki *Bataklık Çiçeği* bu güce, ede-

bi kudrete nasıl ulaşıyor? Birincisi Selahattin Enis'in seçtiği mekanlar ve karakterler söz konusu sertliğin, çarpıcılığın belki de en önemli basamağı. Yılanlar, çamurlar, geceler, şehir çeperleri arasında sayfalarda dolaşırken ya da yerden yere çarpılırken diyelim yazarın üslubunun çok öfkeli, sert ve gerçek olduğunun altını çizmeliyiz. Bu öyküleri çok değerli kılan bir başka katman ise kesinlikle sosyolojik veçheleri. Toplumun ikili ahlak anlayışını çok iyi analiz edip söküyor yazar.

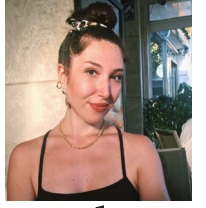
Bataklık Çiçeği'ni okumadan önce ve okuduktan sonra kesinlikle aynı kişi olmadığımı düşündüm. Bence iyi bir öykü, şiir, roman velhasıl kitap, film ya da albüm işte bunu yapmalı. Bizi değiştirmeli, dönüştürmeli. Sarsmalı. Edebiyat plastik oyuncaklarla ya da renkli, şekerli kuklalarla steril bir dünyada durduğunda gerçek hayatın çok önemli bir kısmını ıskalamış oluyor. Halbuki sarsmalı bu kitabın öyküleri gibi. Alaşağı etmeli.

Bu yüzden *Bataklık Çiçeği*'ni okumanızı çok istiyorum. Bu zor, bu her açıdan çok cesur öyküleri yazdıkları yıllardan bir asır sonra okuyor olmamız ve şimdi de bu kadar çarpıcı olmalarını ayrıca düşünmeliyiz.

Sin
Türker Ayyıldız
Sel Yayıncılık
Roman / 168 sayfa

veveya
KİTAP/10

Meltem
Terzioğlu

“En kestirmeden nasıl anlatabilirim düşüncesi dışında farklı bir şey düşünmedim.”

Türker Ayyıldız’la Söyleşi

Meltem Terzioğlu: Sevgili Türker Bey, öncelikle edebiyatımıza kazandırmış olduğunuz ilk romanınız *Sin* dileriz güzelliklerle gelsin. İlk kitabınız *Vapurlara Küsmek*

ile 2011 Orhan Kemal Öykü Ödülü’ne layık görüldünüz. On dört öyküden oluşan *Şikeste* adlı ikinci kitabınızda da tıpkı ilk öykülerinizde olduğu gibi yok sayılan insanların dünyasında buluşuyoruz. Peki, öykülerinizde rastladığımız kırgın, yorgun fakat bir o kadar güçlü olan karakterlerinizle ilk romanınız *Sin*’de rastlıyor muyuz?

Türker Ayyıldız: Öncelikle edebiyat dünyamıza yeni katılan Veveya’ya hoş geldiniz demek istiyorum. Tüm ekibe şimdiden başarılar dilerim, yolunuz açık ve aydınlık olsun.

Her iki öykü kitabım benzer coğrafyadaki insanlar ve olaylarla ilintili olduğundan birbiriyle olan bağları fark edilmmişti. Sizin de söylediğiniz gibi kırgın, yorgun bir o kadar da umutlu kişilerdi. Yahut öyle olmalarını umuyordum. Çünkü içinde yaşadığımız coğrafyanın en çok umuda ve direnen insanlara ihtiyacı var. İlk romanım *Sin*’de de benzer karakterler var. Taşra ile kentler arasında sıkışmış, geçmişiyle yüzleşememiş yahut bugün karşılaştıklarına alışamamış, iç içe geçmiş hayatları göreceksiniz. Her şeyi fazlasıyla hatırlayan insanlarla, zihni deforme olmuş, kendi geçmişi dahil bulanık gören, şüphe içinde kıvranan düşünceler çıkacak karşınıza.

M.T.: Öykücü ve roman yazarı kimliğiniz dışında şiirlerle olan ilişkinize de değinmek isteriz. *Kese Kağıdına*

Sarılı Şeyler adında bir şiir kitabınızın yayımlandığını biliyoruz. Şiir ile olan yakın ilişkinizin öykülerinize ve romanınız *Sin*'e yansıdığını düşünüyor musunuz?

T.A.: Bizim kuşakta şiir daha önemliydi. Şiirin, şairin bir değeri vardı. Şimdi yok demiyorum. Benim ilk gençlik yıllarımda (Seksenlerin sonu, doksanların başları) şiir çok önemliydi. Şiiri diğer edebiyat türlerinden ayırmak gerektiğini düşünürüm. Daha estetik, daha vurucudur. Durum böyleyken metnin içinde bir sadelik unsuru olarak dahil olması şahanedir. Üstelik kestirmeden gider, bir bakarsınız dağları aşar, bir bakarsınız nehirleri geçer. Ruha da geçer, havaya da siner. Tabii ki şairanelikten, devrik cümlelerden, kocaman laflardan söz etmiyorum.

M.T.: *Sin*, ilk anlamı mezar olan ve diğer anlamıyla yaşanılmış yılları temsil eden bir kelime. Ölüm ve yaşam ile bütünlük kuran *Sin*'i eserinizin adı olarak belirlemenizin sebebi nedir, hangi bağlamda romanınız ile ilişki kuruyorsunuz?

T.A.: Ülkemizde yaşam, usulünce gömülmemiş yahut toplumun tahakkümüyle erken göçmüş hikayelerle dolu. Kimi zaman bir töreni, bir gömütlüğü, bir mezar taşını esiriyor. Anneler yıllarca çocuklarının mezarını arıyorlar.

Kitabın ana taslağı bittiğinde mezarın çok gömütlük anlamı yakın geldi. Cumartesi Anneleri'nden, 6 Şubat depreminde topluca gömülen canlarımıza pek çok karşılığı olduğunu düşünüyorum.

M.T.: Yozgat, Boğazlıyan'da doğduğunuz, ilköğretim sonrasında orta öğretiminizi Bandırma'da tamamladığınız ve liseyi İzmir Atatürk Lisesi'nde okuduğunuz bilgisine sahibiz. Türkiye'nin çok başka topraklarında yaşamış olmanız, çok başka kültürlerle ve insanlarla tanışık olmanız, yazın hayatınızın zenginliğine ne ölçüde katkıda bulundu?

T.A.: Öğrenim hayatım boyunca parasız yatılı okullarda okudum. Ülkenin her tarafından arkadaşlarım oldu. O kadar şaşırtıcıydı ki, benim şemşamer sandığım şeye bir diğeri ayçiçeği, öbürü çiğdem diyordu. Üstelik ötekinin yanlış bildiğiyle dalga geçerek. Dijital çağ henüz başlamamıştı. Çocuklar için masallar, hikâyeler önemliydi. Dinlemek de anlatmak

kadar maharet isterdi. Ama en önemlisi sanırım mektuptu. Yakınlarımızla ancak mektupla, telgrafla iletişim kurabiliyorduk. Özene bezene mektup yazar, günlerce cevap beklerdik. Sanırım tüm bunlar yazıya itina göstermeme vesile oldu.

M.T.: Şiir ve öyküden sonra roman ile yollarınızın kesişmesi nasıl oldu? Bu kesişimin bir yaşanmışlığı, kendi içerisinde bir hikâyesi var mı?

T.A.: Her iki kitabımdaki öyküler arasında da geçişler, bağlar, birbirine selamlar vardı. Oldum olası bol karakterli hikayeleri sevmişimdir. Sin'in düşüm hikayesine çalışırken kendiliğinden zaman katmanlarını gördüm. Öyküler formunda da verilebilirdi ama yoğunluğun durmadan yükselip inmesi metin için handicap yaratıyordu. Baştan sonra üç dört kez başa dönerek yazdım. Kitaba girmeyen, silinip atılan onlarca bölüm vardır.

M.T.: Türker Ayyıldız'ın üslubu ve anlatım tarzı Sin'de farklı bir şekil aldı mı? Öykülerinizin ve romanınızın ortak paydada bulunduğu noktaları olduğunu düşünüyor musunuz?

T.A.: Çok değiştiğini düşünmüyorum. Teknik anlamda romanla öykünün ayrıldığı hususlar üslup farklılığı olarak düşünülebilir. Birbirlerine göz kırptıkları yerler ise, elbette benzer coğrafyalar, bozkır karakterleri, rövanşı ertelenmiş anılar diyebilirim. Önceki kitaplarımda derdim neyse bunda da oydu. İnsan ve insana dair meseleler, odağını yaşama çevirmiş hikayeler. En kestirmeden nasıl anlatabilirim düşüncesi dışında farklı bir şey düşünmedim. Sanırım eski kafalıyım, nasıl seviyorsam öyle yazıyorum.

M.T.: Yazar kimliğinize önemli dokunuşlar yaptığını inandığınız, başucu kitabı olarak nitelendirece-

ğiniz eser ya da eserleri bizimle paylaşır mısınız?

T.A.: Son zamanlarda bu soru sık sorulur oldu ve ben her zaman aynı başucu yazarımı söylüyorum.

Romain Gary (Emile Ajar) başta *Onca Yoksulluk Varken* olmak üzere tüm eserleri ıskalanmadan okunmalı. Yerli edebiyatımızda ise Vüsat O. Benner diyebilirim.

M.T.: İlk sorumda da belirtmiş olduğum gibi Vapurlara Küsmek aslı eserinizle 2011 Orhan Kemal Öykü Ödülü'ne layık görüldünüz. Samimi üslubunuz, akıcı diliniz, insana ve insanlığa dair dokunuşlarınız Orhan Kemal ismine yakınlığınızı gösteriyor. Peki, son zamanlarda çok sık karşılaştığımız edebi yarışmaların amacına ulaştığını düşünüyor musunuz?

T.A.: 2011 yılında henüz kitabım çıkmadan yarışmaya katılmıştım. Ertesi sene aynı yarışmada jüri olarak bulundum. Edebi yarışmaların yahut ödüllerin amacına ulaştığını düşünmüyorum. Amaç yeni kalemler keşfetmek, insanları edebiyata yönlendirmek ise bu kesinlikle dosyalar arasında yapılmalı. Adı önemli değil, herhangi bir yarışmaya yüzlerce kitap katılıyor. Seçici kurulun bu kitapları okuyarak karar vermesi düşünülemez. O vakit devreye başka etmenlerin girmesi doğal. Büyük yayınevi, küçük yayınevi, kişisel ilişkiler, reklamlar vesaire. Bütün bunlara da edebiyatın içinde var diyemeyiz. Edebiyatın içinde onlar yok, olmasın.

M.T.: Yarattığınız karakterlerin bir derdi, tasası var ve bunu okuyucuya naif bir dille aktarmayı başarıyorsunuz. Bu bağlamda yazarların insanlığa karşı bir sorumluluk taşıdığını düşünüyor musunuz? Bir yazar topluma ve toplumsal olaylara karşı na-

sıl bir duruş sergilemeli?

T.A.: Öncelikle insan olarak bir duruşumuz olmalı. Elbette edebiyat sınır tanımaz, onu eğip bükemeyiz, belli kalıplara sokamayız. İnsan olarak zulme, haksızlığa, arsızlığa ve hırsızlığa karşı koymalı, bunlara karşı direnci büyütmeliyiz. Zaten hikâyenin acı yüzdesi çok yüksek. Bedel ödeyenleri de yanına kâr kalanları da görmeliyiz. Bunlara sırtını dönen edebiyatçı olur mu? Olur neden olmasın. Ben onlardan olmamaya gayret ediyorum.

M.T.: Son olarak edebiyatta adını yeni duyduğumuz çok fazla yeni yazar var. Sonraki nesillere ismini duyurabileceğini düşündüğünüz çağdaş yazar/yazarlar kimlerdir?

T.A.: Elbette pek çok genç arkadaşımı ilgiyle takip ediyorum. Pek çok farklı türde emek veren ter döken gencecik kalemler var. Ama burada isim vermek doğru olmaz. Adını unuttuğum arkadaşların kalbini kırmak istemem. Şahane işler yapacaklar, hepsine selam olsun.

Sorularımızı içtenlikle yanıtladığınız, kıymetli vaktinizi bizlere ayırdığınız için Veveya ekibi adına sizlere çok teşekkür ediyorum. Yeni kitabınız güzelliklerle gelsin ve kaleminizden çıkacak olan nice kitaplarınız kitaplığımızda yerini alsın. Hoşça kalın.

Ben de Veveya ekibine teşekkür eder şükranlarımı sunarım. Uzun ve aydınlık bir yol dilerim. Edebiyat dünyamızın sizlere çok ihtiyacı var. İyi ki edebiyat var, iyi ki siz varsınız.

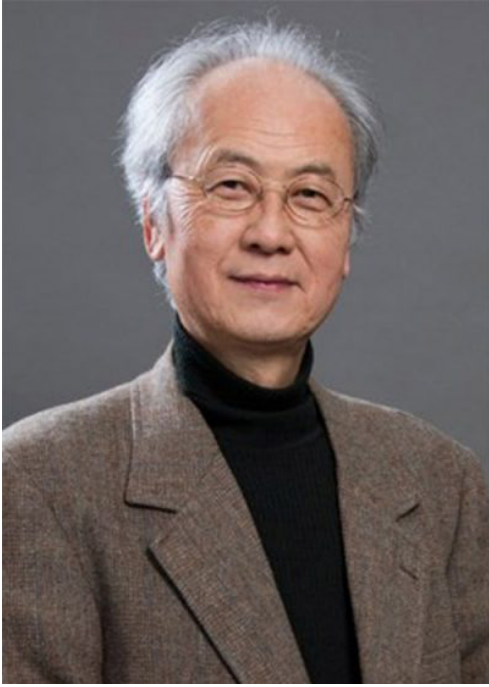

Bin Yılın Aşkı
Akira Mizubayashi
Çeviren: Gözde Koca
YKY
Roman /184 sayfa

veveya
KİTAP/13

Zeynep
Özer

Müzik Aşkı Besteler

Japon yazar Akira Mizubayashi'nin Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan son romanı *Bin Yılın Aşkı*, müziğin ve aşkın üzerine yazılan bir anlatı. Bunu Fransızca eğitim veren bir Japon profesörü ve onun yaşadığı bir aşk üzerinden okuruna anlatıyor.

Bin yıl anlamına gelen Sen-nen bir opera tutkunudur. Paris'te doktora öğrencisiyken Paris Operası'nda sahnelenecek olan Mozart'ın "Figaro'nun Düğünü"nü bütün gösterilerini izlemeye karar verir.

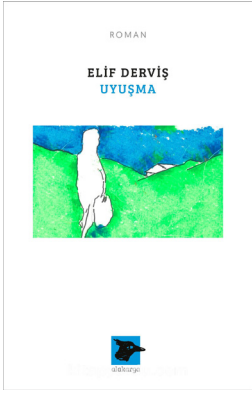
Gerekirse bu iş için kısıtlı bütçesinin tamamını harcamaya razıdır. Bu kararının temelinde her ne kadar opera aşkı var desek de "Figaro'nun Düğünü"nde Susanna rolünü canlandıran bir opera sanatçısı olan Clémence'e tutkulu hayranlığını ona yazdığı karşılıksız mektuplar ile okurun dikkatini çekiyor.

Sen-nen Paris'te eşi Mathilde ile birlikte yaşamaktadır. İkisi de müzik tutkunu olan çift, Fransa'da bir müzik kursunda tanışmıştır. Sen-nen babasının ve eşinin durumlarından yola çıkarak yaşlılık ve ölüm hakkında düşünmeye başlarken okurlarını da düşündürmeye daha ilk sayfalarda başlatıyor. Babasının annesine söylediği "Madem hepimiz ölümlüyüz ve ben de bir gün öleceğim, ölümümün hemen ertesi günü ölmek istiyorum" sözünü karısının tedavisi zor bir hastalığa yakalanmasıyla tekrar hatırlamaya başlar. Her ne kadar babasının isteği bu yönde olsa da hayat hiç de öyle davranmamıştır. Sen-nen ölmekten çok karısının ölümünden sağ kurtulamamaktan bu acının onu öldürmesinden korkuyordu. Sevgilinin sarsıcı yokluğuna nasıl alışılır, sevgilinin gölgesi sürekli yeniden canlanan hatıraların gelgitinde dolaşan hayali nasıl ehlileştirebilirdi? Kal-

binde genişleyen çölün, ruhu kemiren ıstırapın yerine ne konabilirdi? Sorularıyla okurlarını da düşündürmeye başlıyor.

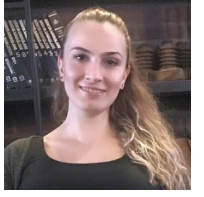
Aradan otuz yıl geçmiş, Sen-nen "Figaro'nun Düğünü"nü hala dinlese de o eserde hayranı olduğu Susanna Rolünü canlandıran Clémence'i kalbine gömmüştür. Hasta eşine bakar, yaşlı köpeği ile zaman geçiren baş kahraman, otuz yıl sonra Clémence'ten bir mesaj alır. "Figaro'nun Düğünü" Paris Operası'nda tekrar sergilenmektedir ve Clémence bu yapımda görevlidir. Sen-nen'i ilk gösteriye davet etmektedir. Bu davet Sen-nen'in kalbine gömdüğü aşkını yeniden yaşaması, geçmişiyile buluşması demektir. Seneler sonra yeniden bir buluşma yaşanacak mı? Peki karısı Mathilde bu durumu nasıl karşılayacak? Sen-nen'in kendisi ve geçmişi ile hesaplaşmalarını vicdan sızlaması yaparak okuruna aktarıyor.

Gözde Koca'nın çevirisiyle yayımlanan *Bin Yılın Aşkı* romanında yazar müzik, aşk, tutku, yaşam ve ölüm üzerine varoluş sorunları hakkında düşündürüyor.

Uyuşma
Elif Derviş
Alakarga
Roman / 128 sayfa

veveya
KİTAP/14

Meltem
Kofoglu

Valhaf'ın Sonsuz Yolculuğu

Elif Derviş'in ilk romanı Uyuşma, geçtiğimiz aylarda raflardaki yerini aldı. Alakarga Yayınları tarafından yayımlanan roman, okuruna dünyamıza çok benzeyen bir evrende yaşanan olağanüstü bir hikâyeyi anlatmaktadır. Bu evrende birçok kayıp yaşayan Valhaf'ın hikâyesi olarak yaşadığı acılar karşısında mecburen girdiği bir iyileşme yolculuğuna çıkması aktarılır.

Derinlikli ve çok katmanlı bir dille yazılan roman, akıcılığıyla okurunu sürüklemektedir. Kahramanı Val-

haf'ın "zorunlu" olarak çıktığı bir yolculuğu anlatır hikâyesi... Daha önce yaşadığı kayıplar, onun alışık olduğu hayata devam etmesini engellememiştir. Ancak hem oğlunu hem de Anuyek'i kaybettiği zamanki yaşadığı acı; Valhaf'ı her şeyi geride bırakıp kaçması, kaybolması ve tekrar yolunu bulması gereken bir yolculuğa sürüklemiştir. Bu yolculuk aslında, her birimizin zaman zaman girdiği bir iyileşme yoludur. Kahramanımız yaşadığı acılarla birlikte kendini yeni keşiflere açmaktadır.

Valhaf'ın karşısına bu keşifler sırasında çeşitli rehberler çıkar. Bu rehberlerin bazıları insan, bazıları hayvan, bazıları hayal, bazıları da gerçektir. Her biri, bir şeyler hatırlatarak yol gösterir ona... Valhaf, yalnızlıkla yüzleştiği bu serüveninde gerçekten yalnız olmadığını ve yıkılmaz olduğunu anlar böylece... Sonunda, sabır ve inançla dolu bir şekilde dönüşe hazırlanır. Yolculuğu sırasında yolda bir fısıltı yerleşir kulağına... Bu fısıltılar Valhaf'a güç ve ilham verir:

"Artık, iyice geride kalan köy tarafından gelen bir fısıltı bir an için hızlanıp adamın sol kulağına erişti. 'Gececek, biraz sabır, biraz inanç' (Sy.21)

Hepimiz, hayatın doğayla uyum içinde olduğu, ölümün ve yeniden doğmanın kabul gördüğü bir dünyada yaşıyoruz. Romanın kahramanı da yolculuğu sırasında başkalarından farklı olmadığını fark eder. Benzer acılar yaşamış insanlarla bir araya gelerek sağaltıcı bir yolculuk içinde bulur kendini. Bu yolculuk, anlamaktan çok yaşamının ve kabullenerek iyileşmenin önemini gösterir bizlere... İnsanları birleştiren tek şeyin de birbirlerine destek çıkmalarının olduğunu...

Doğa, sürekli yenilenen ve büyü-

leyici bir güzellik kaynağıdır. Doğanın sürekli yenilenmesi sırasında yaşam döngüsünün bir parçası olan ölüm de kaçınılmazdır. İnsanoğlu olarak, kendimizi en üstün ve en önemli varlıklar olarak görme eğiliminde oluruz genellikle... Oysa, gerçekte hepimiz doğanın bir parçasıyız. Onunla aynı döngüleri yaşar dururuz.

Sonbaharda yaprakların sararıp düşerek ölmesi, doğanın kanunlarına göre normaldir. Bu durum yeniye destek verir. Ancak, biz insanlara bağlılıklarımız ve duygusal bağlarımız nedeniyle bu gerçeği kabullenmek bazen bizlere zor gelebilir. Yaşamı, birçok duygunun bileşimiyle dolu bir deneyim olarak yaşarız o zaman.

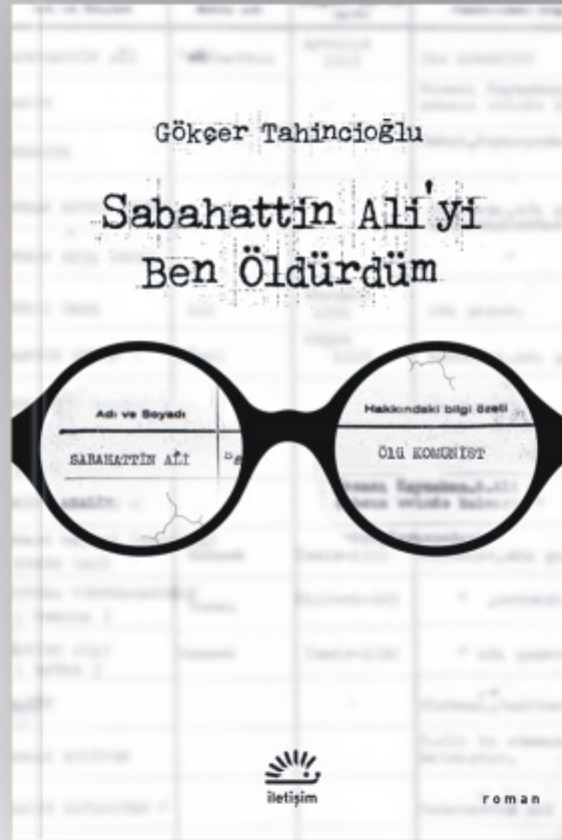
“Yaralar paylaşarak da iyileşmiyordu, üzerine düşünerek hayıfla-

narak da. Hepsinin kendine ait bir süreci vardı ve ne kadar kanayıp ne kadar kabuk bağlayacaklarına yara sahibi dahil kimse müdahale edemiyordu.” (Sy.94)

Hepimiz “Valhaf”ız aslında... Bağlanmak insan doğasının bir parçasıdır. Önemli olan, bu bağları kesmeden ve acıyı bastırmadan ölümün gerçek olduğunu kabul ederek daha derin bir anlayışla ve takdirle hayatımızı yaşayabilmektir. Doğa sürekli bir başkalaşım içerisindedir. Ancak, bir döngüyle birlikte gördüklerimiz yaşamın ve ölümün ta kendisidir. Bu roman, doğanın büyüleyici döngüsünü ve ölümü kabullenip hayatı daha derinden yaşama konusunda, Elif Derviş’in ustalıkla kalemiyle bizlere umut ve ilham sunmaktadır.

Roman, Elif Derviş’in çizimleriyle birlikte okuruna sunulmaktadır.

Kitapta bulunan minimal çizimler, Valhaf’ın acısını ve yaşadığı zorlukları görsel bir şekilde de ifade etmekte. Önce kulübenin, ardından fırtınadaki dalgaların, Duman’ın ve gemi yolculuğunun çizimleri, okurunun hikâyeyi daha derinden hissetmesini sağlar. Minimal çizimler, hikâyenin içerisinde Valhaf’ın duygularını ve zorluklarını görsel olarak vurgulayarak okuyucuya daha derin bir şekilde hissettirir. Sonuç olarak; Elif Derviş, ustalıkla yazdığı romanında, çizimleriyle beraber hikâyenin atmosferini pekiştirerek, okuyucuya daha keyifli bir deneyim sunmaktadır. Uyuşma’nın içerisinde yer alan bu görsel unsurlar, aynı zamanda okuruna da görsel bir şölen yaşatmaktadır.

Roman